

Figuur 8. Geelpootmeeuw, totaal aantal waarnemingen en exemplaren.

en herfst. Ook in ons land is in de loop van de jaren tachtig een duidelijke toename geconstateerd (Limosa 62: 49-50), hoewel deze wat overtrokken kan zijn door de aandacht die aan

deze soort besteed is vanuit taxonomisch gezichtspunt en door verbeterde optische apparatuur en determinatiekennis bij waarnemers.

In het BSP Niet-broedvogels zijn in 1989-91 jaarlijks 130-150 waarnemingen binnengekomen (250-400 exemplaren, inclusief enkele dubbelwaarnemingen van dezelfde vogels). Veel waarnemingen zijn verricht langs de grote rivieren (vooral de IJssel, de Limburgse Maas en de oostelijke Waal), de Hollandse kust en in de delta (figuur 7). De maanden juli tot en met september hebben verreweg de meeste geelpoten opgeleverd, maar de soort wordt ook in de wintermaanden regelmatig gemeld (figuur 8). De verspreiding lijkt dan wat meer

accenten te hebben in de zuidelijke helft van het land. In het zuidelijk Maasdal bijvoorbeeld zijn in 1989-90 bijna evenveel vogels in de wintermaanden gezien als in de nazomer (Limburgse Vogels 2: 52-54), in contrast met het landelijke beeld.

We hopen dat deze korte bloemlezing uit het BSP Niet-broedvogels aantoonst dat het zinvol is waarnemingen in te sturen. Komen er in het voorjaar minder Hoppen naar ons land dan een decennium geleden? En ligt dat aan de afname in de noordelijke broedgebieden? Zetten Zwarte Ooievaar en Geelpootmeeuw hun opmars voort?

Draag uw steentje bij!

Project Boerenzwaluw en Gierzwaluw

Hoewel tijdens dit schrijven (begin augustus) enkele Gierzwaluwen en vele Boerenzwaluwen hun broedseizoen nog niet hebben afgerond, zit het tellen voor het legertje medewerkers aan dit project er op. Vanaf 1 juni zijn ze, vaak letterlijk, door wind en (rot)weer op pad geweest. Juist in de periode waarin de tellingen moesten plaatsvinden was het weer vaak onbehoorlijk slecht. We hebben echter aanwijzingen dat het animo voor de tellingen niet met de overvloedige regen is weggespoeld is. Inmiddels zijn ten burele telformulieren ontvangen van 22 (Boerenzwaluw) resp. 21 personen (Gierzwaluw). Aangezien we nog in het stadium van het invoeren van gegevens zijn, kan er nog geen analyse gegeven worden, wel alvast wat impressies uit het veld.

Het onderzoek aan Boerenzwaluw zal vermoedelijk een aantal tellers wat tegengevallen zijn. De dichtheid aan (sub)objecten die bezocht moesten worden liep in sommige gevallen op tot c. 600 in een kwartblok, dit terwijl de gevonden aantallen Boerenzwaluwen niet altijd gelijke tred hielden met het aantal objecten per kwartblok. De algemene indruk in de eerste week van onderzoek was er een van aanzienlijke afname van de soort. De opmerking "altijd zwaluwen gehad, tot vorig jaar" was veel te horen. In de daaropvolgende weken destilleerde zich een iets genuanceerder beeld. In ruwweg een derde van de gevallen betrof een gesignaleerde afname gebouwen waar zich duidelijke wijzigingen hadden voorgedaan (minder of geen vee meer, stal dichter gemaakt), in ruwweg een derde had-

den zich in bedrijfsvoering en in stand van de Boerenzwaluw weinig veranderingen voorgedaan en in de rest van de gevallen was de stand aanmerkelijk afgenomen zonder dat duidelijke veranderingen in bedrijfsvoering of gebouwen hadden plaatsgevonden. Toch een pessimistisch beeld dus.

Een complicatie bij de telling was de vroege start van het broedseizoen. De eerste jongen waren plaatselijk al voor 1 juni uitgevlogen en in één geval werd melding gemaakt van een tweede broedsel in vliegvlug stadium eind juni. Hierdoor kon plaatselijk moeilijk op eigen objectieve kracht zekerheid worden verkregen over het precieze aantal bewoonde nesten; naarmate de maand juni vorderde werd dan ook meer en meer vertrouwd op de subjectieve inbreng van boeren. Wat dit laatste betreft kan overigens worden opgemerkt dat de medewerking van de boeren, ondanks de controversie die er soms bestaat tussen landbouwers en natuurbeschermers, goed te noemen was. De gemiddelde vriendelijkheid week zeker niet in negatieve zin af van het gemiddelde van de Nederlandse bevolking.

Het onderzoek naar de Gierzwaluw had soms te lijden van het slechte weer. Hierdoor kon af en toe simpelweg niet geteld worden. In het algemeen heeft het onderzoek bruikbare resultaten opgeleverd. Wel is het verzamelen van zogenaamde nulwaarnemingen voor veel tellers blijkbaar een grote opgave geweest.

Wat de methodiek betreft kan gesteld worden dat twee keer een half uur tellen een deel van de gebruikelijke ondertelling bij mindere tijdsbeste-

ding ondervangt, maar dat dit voor een precieze aantalsbepaling toch nog te weinig is. Bij toekomstige tellingen lijkt het lonender om fietsend het telgebied te doorkruisen totdat Gierzwaluwen worden opgemerkt, en pas dan tellingen te verrichten. Op die manier kan effectiever met de beschikbare tijd worden omgesprongen en een groter gebied worden onderzocht. Aan standaardisatie wordt gewerkt.

De gevonden nestplaatsen weerspiegelen voor een deel de bestaande ideeën: het meest in trek lijken oude panden in stads- of dorpscentra, vooral als het gaat om gebouwen die wat hoger en vrijstaand zijn, met oude holle pannen en een Mansardedak. Er is echter komen vast te staan, zeker wanneer de teller veel velduren heeft besteed aan verschillende situaties, dat ook nieuwere panden (1960-80, soms nog nieuwer) worden gebruikt, terwijl bepaalde zeer geschikt ogende oude panden soms niet gebruikt worden. De indruk bestaat dat de situering van oude en nieuwe panden t.o.v. reeds bestaande kolonies van groot belang is. Huizen met sneldekpannen in nieuwbouwwijken ver van een oude bebouwingskern zijn meestal zonder Gierzwaluwen. Dezelfde huizen in een oude bebouwingskern worden zo nu en dan wel bewoond. Het aantal steekt wel schril af tegen dat in een grote kolonie in een oud pand, maar om te zeggen dat een pand met sneldekpannen per definitie ongeschikt voor de soort is, lijkt niet langer houdbaar.

Tot zover deze indrukken. Wie zijn formulieren nog niet heeft ingestuurd, wordt opgeroepen dit snel te doen.